

משה שרת גילה ביומנו: „דיין מוכן למעשיי-שוד ולחטיפות * פני דיין

למילחמה. וכל תריס שיוקם בפניה פסול בעיניו * דיין הוא אסון *

לדיין היו תוכניות טירוף * בצבא אין אמת * לבון יזם מעשי

זוועה * ישראל יזמה את התקריות * לידין יש תסביך עליונות...“

אופי עיקש ופתלתול ויושר גמיש ביותר. עכשיו יהיה רמטכ"ל, ואני אהיה ראש הממשלה, ופינחס לבון בינינו, ים שלי שי"ם, ואין תיומת כלל ועיקר, ומי יודע הסבכים והמשברים שנכוננו לנו!

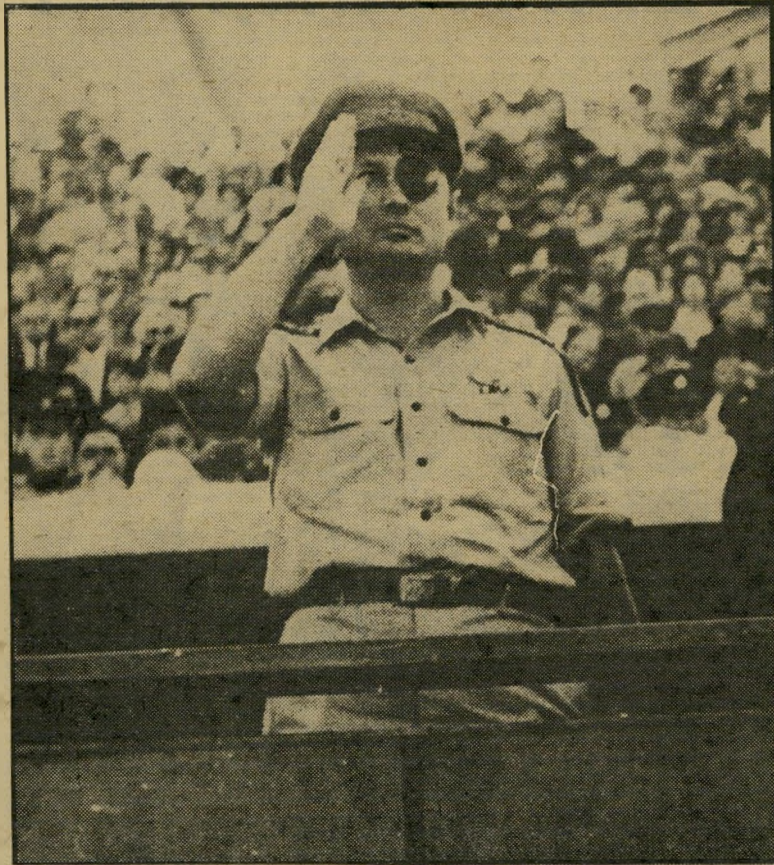
יום ראשון, 29.11.53

עיקרה של ישיבה זו היה מינוי הרמטכ"ל החדש. משהודיע בן-גוריון על התפטרות מקלף ועל הצעתו למנות את דיין במקומו, קמה סערה. „הכלליים“ (ומשה) שפירא פתחו בהתקפת. נתגלה אי אמן עמוק למשה, גם יחס של הערכה כנה למרדכי מקלף. היתה התנגדות לחי לופים בכלל, לאחר שרק לפני שנה הוחזק לף דיין; במיוחד להסתלקותו של מקלף, ובמיוחד שבמיוחד למינויו של דיין. בן-גוריון היה, כמובן, בשלו, ונוצרה מתיחות קשה. חברינו לא נודרו להיכנס למערכה. לבון שתק. נאלצתי לומר משה לעזרת בן-גוריון — אחרת היתה שתי קתי מתפרשת כתמיכה בהתנגדות, שהיא עמדת האמיתית.

(כדאי לקרוא מישפט אחרון זה פעמיים. יתכן שהוא מבטא את כל אופיו של שרת.) כתבתי לגולדה פתק על יחסי לחילוי פים אלה. אמרתי: „משה דיין אינני איש צבא ואיננו איש ממשלה. הוא לוחם-פרט טיון נועז במלחמה, ומדינאי-הרפתקן מחורן בשלום. אין לו מושג ואין לו כל עניין בניהול המשק הצבאי.“

אחר-כך נפגש שרת עם משה („מויש“) פרטמן, ראש שירותי ההסברה במשרד ראש-הממשלה, כדי לדון בפירסום הודעה בדבר חילופי רמטכ"לים:

בינתיים הרחיב מויש פרלמן דיבור על החילופים עצמם, והגדירם כאסון (CALAMITY). דיין בלתי-מסוגל לחלו-

יום שני, 12.10.53

כשיצא שרת מלישכתו של ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, שם התקיימה התייעצות-חברים, תחב משהו לידו פתק בערך בית. נאמר בו: „בן-גוריון חושב על אש כול כראש-הממשלה; מרדכי מקלף התי-פטר, ומשה דיין יתמנה רמטכ"ל.“

מדליף הסוד היה יצחק נבון, מזכירו האישי של בן-גוריון, ומי שהיה קודם לכן מזכירו האישי של שרת. הערבית שימשה בין השניים ככתב-התורים.

עוד באותו היום מגלה בן-גוריון לשרת את פרטי השינויים הצפויים, ושרת כתב: אמרתי מייד, כי משה דיין הוא חייל רק בשעות-מלחמה, אבל בימי-שלום הוא איש-מדיניות. אין לו כל עניין בניהול הרמשק הצבאי. המינוי פירושו „מידון“ המטה. כושר-המוזמה המופלג של הרמטכ"ל החדש יהיה שורש פורה סיבוכים. בן-גוריון הודה בנכונות הגדרות אלו, ולא עוד אלא הוסיף, כי דיין עצמו הגדיר עצמו כן, ולכן ביקש לפסול עצמו למשרה זאת — אבל אין דבר, יהיה טוב. יצאתי מלפניו בלב כבד ביותר.

„אופי עיקש * ויושר גמיש“

יום ראשון, 18.10.53

ערב כינוסה של מועצת-הביטחון: כתום הישיבה הראה לי בן-גוריון מיכ תב, ובו הצעה כי משה דיין אף הוא יטוס לניו-יורק, שאל להסכמתי ונתתיה מיד. אין ספק כי יועיל שם. בינתיים לא יזיק פה, וכן ילמד שם משהו בינה. בעומדו פניס-אל-פנים מול חזית-החוק, ובהיווכחו

דיין, איש המלחמה

טיין לנהל אירגון מסועף כזה, לטפל ביון השאלות האישיות, המשקיות, הטכניות, האירגוניות, המתעוררות יום-יום, ולהתמיד בטיפול ובדאגה.

„ליקוי חמור * בביון“

יום ראשון, 31.1.54

בערב בבית התייעצות כמה שרים מחבי רינו בהשתתפות הרמטכ"ל. לבון יום שיר זה זו. משה דיין גולל תוכנית אחרי תוכנית של „פעולה ישירה“. הראשונה — מה יעשה כדי לפרוץ את ההסגר על מיפי רץ אילת. יש להשיט אונייה בדגל ישראלי, ואם המצרים יפגזוה, אזי להפציץ את העמדה המצרית מאוויר, או לכי בוש את ראס אל-ינקב, או לפרוץ מדרום לרצועת עזה עד החוף. היתה התקוממות כללית. שאלתי את משה: „אתה מבין כי פירוש הדבר מילחמה עם מצרים?“ אמר: „בהחלט“. אמרתי: „ואז יוכלו להפציץ את אילת או אפילו את תל-אביב.“ אמר: „לא, לא יעשו זאת.“ מיין הביטחון — נסתם. הכלל, הכל דחו תוכניות-טירוף אלו, ולבון מיהר לסגת.

...המסקנה המאלפת ביותר מכל אלה היא, כי זהו כיוון מחשבותיו של הרמטכ"ל החדש. מדאיג ביותר.

נראה כי שרת, שכבר היה אז ראש-הממשלה, הסתפק ברישום הערה זו ביומנו.

* „ובינותם לבב ים שלישי“ — מתוך „אהבת ציון“ ליהודה הלוי.

ידו בכל ויד כל בו — כך מצטיירת דמותו של משה דיין ביומנו האישי של משה שרת. ברמטכ"ל העוסק בפוליטיקה, או בפוליטיקאי המפקד על צבא מאיים דיין לאורך שנים על מעמדו של שרת, שהיה שר-החוק ודאחר מכן (מסוף 1953 עד סתיו 1955) גם ראש-הממשלה. דיין מצליח, בניגוד לרשימותיו של שרת, לחלק את מאור הריציון וחבריו מאימת המישפט, לאחר שישחמו נערים בדואים הפיס-מפשע בסכניום, כנקמה על רצח אחותו של הריציון והחברה; הוא הותר תחת מעמדו של שגריר ישראל בפאריס, יעקוב צור, ומגיש אצל אהוד אבריאק, אם יאות לכהן כשגריר במקומו; הוא מנסה לנשל את אנשי מישרדי-החוק מכל מנע עם אנשי האו"ם ומנטיית חרם בעבודתו של ועדות שביתת-העסק; הוא מסית נגד הממשלה ומשתמש בצבא לחימום הגבוה והאווירה, כדי לקרב את המלחמה.

רק מעט מיוער מכך מתפרסם בעמודים אלה. (באותיות רגילות) — קטעים מן היומן כשונם. באותיות דקות — דיכרי הסבר וקיצור דברים מן היומן. ההערות בסוגריים, כגוף היומן, נכתבו עידי יעקוב („קובו“) שרת, בנו ועורך יומנו של שרת.)

מועצת-הביטחון עלולה לגרות את הסוירם לפתוח אש. הרי שמכל הבחינות חירני לטיים פרשה זו לפני הפסקת העבודה. באותה הודמנות מתנה מקלף את צור תיו באוזני שרת:

שאלתי על שום מה ולמה הגיש התי-פטרות. בתשובה פתח סגור-ליבו ושפך מרי שיחו: קיטרוג קטלני על ראש-הממשה, שהפקירו לנפשו ולא סייעו בידו לבצע את הקיצוצים הקשים בסגליה-פיקוד אשר הוא עצמו גור עליהם. על פינחס לבון, אשר מראשית כניסתו לתפקידו, כממלא מקום שרה-הביטחון, לא שעה לעצתו. לא הסתייע בניינו, אלא פסק על דעת עצמו ובניגוד לדעתו, דעת הרמטכ"ל, על מנכ"ל-ביטחון (שימעון פרס), החותר תחתיו בלי

לדעת כיצד נגזר עלינו להאבק בה.

יום ראשון, 25.10.53 בתום החומר מכתב מגידעון רפאל מניו-יורק, לפיו הודיע שם משה דיין, כי לא התנגדתי לקביעה, כי ראש-הממשלה הביע סיפוקו מהמיצע והריהו משוכנע כי המשך ההסתגנות והתגובות עליה מוכיחים להביא לידי מלחמה, ואין מנוס ממנה.

יום שני, 27.10.53 בדרך מירושלים לעמדת החוף אוסף שרת, טרמפיסט שמכונתו נתקלקלה — מנכ"ל מישרדי-החוק, וולטר איתן.

בדרך מדין לניו-יורק לבין הרמטכ"ל (רב) אלוף מרדכי מקלף) כאן. על הוצאת איזה „פסק“ בירדן, ואם יש לי מושג מה ה עניין, על כל פנים, עומדים כנראה לחולל שינוי במצב הדברים. לנו לא הוגד דבר. שוב אנו עתידים לעמוד בפני עובדה מרה, והעיקר — מועצת-הביטחון תועמד בפני איזו אפתעה ממש עם גשתה לדון בעניין.

שרת חוקר ומגלה, כי ה „פסק“ הוא סתיימה זמנית שהתקיימה ישראל בירדן. לשם ביצוע עבודות חפירה, וכי זה שבוע נטל הצבא לידיו את הנגלת העבודה בצפון תחת תה"ל. בפגישה עם הרמטכ"ל שומע שרה-החוק הנהגם, בין השאר, את הדברים הבאים: „הריסת הפקק בניגוד להחלטת

* מילה שהמציא שרת, שפירושה „פוי-ליטציה“.

** פעולת „תגמול“ שבוצעה נגד כפר ערבי, בפיקודו של אריק שרון, ובה נהר"ג עשרות גברים, נשים וילדים.